

Slourenski dom

Leto 1.

Štev. 104

U Ljubljani, 7. maja 1936

Italija je pripravljena na vsa vprašanja o Abesiniji urediti z dipl. razgovori

Pred mirovnimi pogajanjmi

Mir v Adis Abebi - Prodiranje na južni fronti

Badoglio proglaš

Asmara, 7. maja. AA. (DNB) Vrhovni poveljnik maršal Badoglio je sredi izdal v Adis Abebi tale proglas prebivalstvu:

Abesinci! Danes so čete močnega kralja Italije vkorakale v Adis Abebo. V mestu in okolici vseh bo življenje spet šlo svojo redno pot. Nič se ne bo zgodilo tistim, ki položijo orožje in se vrnejo na delo. Pod zaščito italijanske trobojnice bodo vsi narodi Abesinije našli miru, pravice in blagostanja.

Za guvernerja Adis Abebe je imenovan major Bottai, bivši guverner Rima.

Rim, 7. maja. AA. Stefani poroča: Mussolini je poslal maršalu Badogliu naslednjo brzojavko: Milijoni in milijoni Italijanov, zbrani na trgih v vsej Italiji, pozdravljajo z radostjo vkorakanje naših čet v Adis Abebo.

Podrobnosti o prihodu Italijanov

Maršal Badoglio je na čelu velikanskega sprejema avtomobilov vkorakal s svojim glavnim štabom z generali Santinijem, Birollijem in zastopniki tujih časopisov, ki so prvi z avtomobilom prevozili cesto iz Asmare v Adis Abebo, v prestolnico. Vest o begu cesarja Haileja in o neredih, ki so nastali v prestolnici, je dobil maršal Badoglio v Dehri v nedeljo in zato je maršal sklenil pospešiti vkorakanje v abesinsko prestolnico. Cesta od tega kraja do Adis Abebe, je bila v nemogočem stanju, razen tega je pa neprestano deževalo. Noč pred vkorakanjem v Adis Abebo so spali samo tri ure, in to noč so prišli poslednjih 140 milj daleč. Ko so motorizirani oddelki prišli v predmestje prestolnice, je maršal Badoglio nadaljeval v odprtem avtomobilu vožnjo na čelu sprejema avtomobilov ter počasi vozil mimo poslopja britanskega poslanstva. Prebivalstvo Adis Abebe je prisostvovalo vkorakanju italijanskih čet; nekateri so Italijane pozdravljali, drugi pa so ravnodušno stali na pragih svojih hiš. Nikjer ni bilo videti kakšnega sovraštva med prebivalstvom.

1000 avtomobilov ostalo v blatu

London, 7. maja. Reuter poroča: Prihod maršala Badoglija v Adis Abebo pomeni konec pohoda iz Desija v Adis Abebo, ki stvarno ni nalletel na noben odpor. Iz Desija sta 20. aprila takoj nato, ko je bilo premešeno tja vrhovno poveljstvo, krenili dve koloni, od katerih je bila ena motorizirana. Glavno težavo je delalo močno deževje, zaradi katerega so nekateri klanci postali neprehodni, tako da je bilo treba zmeraj kaj popravljati. Maršal Badoglio je prevzel poveljstvo motorizirane kolone v spremstvu svojega generalnega štaba. Za časa napredovanja je morala motorizirana kolona, ki je imela 3000 kamionov, pustiti za seboj 1000 kamionov, ki so večinoma obšli v blatu in so sproti prekladali material z njih na druge kamione. Na čelu kolon so korakali askari. Prehrano čet so vsrtili velika bombardna letala.

Rim, 7. maja. o. Silovito navdušenje, ki je prevzelo vse plasti italijanskega prebivalstva se nadaljuje. Ves italijanski tisk je mnenja, da je zdaj Abesinije konec in da je zginila s površja zemlje. Italija bo ostala gospodarica njene usode. Glavna naloga bo, doseči večjo strnjeno med abesinskim prebivalstvom, ki bo pod italijanskim vodstvom nemoteno uživalo blagoslov evropske civilizacije.

Italija kljub svoji zmagi ne zavrača razgovorov med Francijo in Anglijo ter Italijo. Italija bi se razgovarjala tudi z Zvezo narodov, toda pod pogojem, da sploh ne pride do debate glede tega, ali je italijanska osvojitev Abesinije zakonita ali ne. Tudi ne more Italija pristati na deljeno nadzorstvo nad Abesinijo.

Mussolini je izjavil dopisniku angleškega lista «Daily Mail», da je Italija s tem, ko je zmagala v Abesiniji, prišla med velesile, ki so dobile po vojni zadostne svoje zahteve. Abesinsko vprašanje mora biti zdaj enkrat za vselej rešeno. Mir v Abesiniji bo rimski, to se pravi, ne bo sklenjen iz bojazljivosti. Svet bo presenečen, ko bo videl italijansko resnično finančno silo, ki je obstojala pred italijansko vojaško silo. Italija ne namerava razširiti svojega vpliva ne na suhem, ne na Egipt. Reforma Zveze narodov je potrebna, ker mora Zveza narodov živeti.

Graziani gre nad Harar

Addis Abeba, 7. maja. Po poročilih z južne fronte je general Graziani začel kljub naličju prodirati naprej. Njegovi oddelki se pomikajo, kakor v začetku, v dveh skupinah. Prva napreduje v smeri proti Harrarju, druga pa proti Džidžigi. Napredovanje zelo ovirajo razdrte ceste, sicer pa oddelki generala Grazianija ne naletijo nikjer na noben odpor.

Italija priznava pravico drugih držav v Abesiniji

Rim, 7. maja. Oficialni krogi izjavljajo, da Italija ne misli na to, da bi kršila pravice, ki jih imajo druge velesile v Abesiniji, kakor to določa pogodba iz leta 1906. Tu gre predvsem za angleške zahteve glede vode iz Tanskega jezera in pa za francosko pravico do železnice Džibuti-Addis Abeba. Kar se tiče vesti o priključitvi Abesinije Italiji, so še prezgodnje, čeprav jih navezujejo na Mussolinijevo izjavo, da je Abesinija italijanska. Vsa ta vprašanja pokroviteljstva nad Abesinijo ali glede priključitve Abesinije Italiji, bo Italija urejala po običajno diplomatski poti. Italija pa hoče

imeti za ta pogajanja pri okroglih mizah postene in uvidevne ljudi, ki bodo na realnih podlagah sklenili dogovor, ki bo jamčil drugim državam njihove pravice. Pod italijanskim mirom je mislil Mussolini, ne vse Abesinije, ampak vso italijansko posest v Abesiniji. Včeraj je Mussolini sprejel francoskega poslanika grofa De Chambruna in se

z njim eno uro razgovarjal. Razgovor je veljal ureditvi abesinskega vprašanja. — Chambrun je Mussoliniju dejal, da si je Francija od začetka vojne prizadevala, da bi poravnala razdor med Anglijo in Francijo in da bo skušala še pred prihodnjim zasedanjem ZN zblizati italijansko in angleško stališče.

Treba je pogledati dogodkom v oči

Kaj bodo storili Angleži?

London, 7. maja. AA. V svoji današnji izjavi v spodnji zbornici je zunanji minister g. Eden izrekel priznanje hrabremu nastopu britanskih čet, ki so branile britansko poslanstvo v Adis Abebi. Nato je prišel na položaj, nastal zaradi najnovejših dogodkov, in je dejal med drugim:

Položaj, ki morajo z njim računati Velika Britanija in druge države, članice DN, je zelo mučen in težak. Pojasnil vam bom, kako je treba po moji sodbi ravnati v tem položaju. Po moji sodbi je treba predvsem pogledati dogodkom naravnost v oči. (Viharno odobranje na klopet vladne večine.) Obtožujejo nas predvsem, da nismo izpolnili svoje dolžnosti do DN. (Odobranje in vzkliki: »Tako je!« v vrstah delavske stranke.) Ni dvoma, da je Društvo narodov doživelo hud udarec in prav tako tudi načelo kolektivne varnosti.

Kakor sem že rekel, je treba pogledati dogodkom v oči in brez strahu izvajati nauk, ki ga ti dogodki vsiljujejo.

Eno je neizpodbitno, namreč to, da mora Društvo narodov nadaljevati svoje delo. — To je neobhodno potrebno za nadaljnji razvoj dogodkov v sodobnem svetu. Prav tako potrebno je, da se vsaka država članica jasno opredeli glede svojega nadaljnjega zadržanja. Glede britanske vlade naj povem, da bo pokazala, ko bo napočil čas, da zna zelo jasno in nedvoumno razložiti svoje stališče. Začnimo takoj proučevanje problemov, ki so jih ustvarili najnovejši dogodki, nato bomo pa brez odloga stopili v dogovore z vladami naših dominionov.

V nadaljnjem poteku svojega govora je Eden prešel na nemško vprašanje in rekel med drugim: Upam, da bo naš poslanik v Berlinu jutri imel priložnost posetiti drž. kanclerja ali zunanjo ministra in da bo pri tej priliki izročil britansko vprašalno polo.

Francozi o pomenu belgrajskih razgovorov

Pariz, 7. maja. Pariški listi tudi danes objavljajo poročila o belgrajskem zasedanju Balkanske zveze. Poluradni «Temps» je zasedanju posvetil celo današnji uvodnik. List najprej ugotavlja, da so na zasedanju stalnega sveta Balkanske zveze razpravljali o vseh vprašanjih v kar največji prisrčnosti, nato pa nadaljuje:

Na Balkanu sta prav tako kakor v drugih deželah oslabitev Italije, zaradi njenega abesinskega podjetja, in brutalna odpoved lokarnske pogodbe po Nemčiji, čemur je sledila oborožena zasedba Porenja, globoko odjeknila, ker sta Jugoslavija in Rumunija neposredno prizadeti pri ohranitvi stanja kakršno je v srednji Evropi. Razumljivo je, da se ostali dve državi Balkanske zveze, Turčija in Grčija, brigata za posledice, ki bi mogle nastati na Balkanu zaradi zapletljivega v osrčju Evrope.

«Temps» nato popisuje razmerje med Balkansko zvezo in Malo antanto, njuno vstricno politiko in nadaljuje:

Sedanji sestanki v Belgradu so izredno važni, ker gre za to, da obe skupini držav obrazložita pogoje za tesno sodelovanje prihodnje mesece.

List govori dalje o razmerju med Bolgarijo in Balkansko zvezo, nato pa popisuje stališče Grčije in pravi, da Grčija noče zbuditi vtisa, kakor da bi bila zoper italijansko politiko. Vse kaže, pravi list, da so na belgrajski konferenci skrbno proučili obseg obveznosti posameznih držav Balkanske zveze v okviru pakta, tako da se v primeru mednarodne krize onemogoči sleherno presenečenje. «Temps» pravi, da se je dosegel spoznanje na temelju kolektivnega poročila sedanjih razmer na Balkanu. List komentira obenem tudi govore, ki sta jih imela dr. Stojadinović in Ruždi Aras na banketu, ki ga je priredil predsednik jugoslovanske vlade na čast svojim balkanskim tovarišem, in pravi, da sta oba državnika v svojih govorih na karakterističen način govorila o Bolgariji. «Temps» navaja tudi tele besede dr. Stojadinovića: Naša vrata bodo zmerom odprta na stezaj vsem, ki nam bodo prinesli svoje miroljubno sodelovanje v svojem lastnem in našem interesu. Važno je, to da se je Balkanski zvezi takšni kakršna je, vsekakor posrečilo razjasniti ozračje v enem izmed najbolj občutljivih delov Evrope.

Sestanek Male zveze

Belgrad, 7. maja. m. Tekom včerajšnjega popoldneva so se pričele konference zunanjih ministrov držav Male zveze pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića. Konferenca, kateri so prisostvovali dr. Milan Stojadinović, romunski zunanji minister Nikola Titulescu in češkoslovaški zunanji minister dr. Kamil Krofta. Ker sta ta čas iz Belgrada odhajali turška in grška delegacija, je bila konferenca MZ

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 7. maja. m. Danes popoldne se bo pri finančnem ministru vsela seja članov ekonomsko-finančnega odbora ministrov. Na seji se bo pretresalo vprašanje uredbe o ustanovitvi centralnega fonda za sanacijo glavnih bratovskih skladnic. Te seje se bo udeležil med drugimi tudi minister dr. Miha Krek.

Belgrad, 7. maja. m. Belgrajska občina vodi že nekaj časa pogajanja z Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev v Zagrebu, za posojilo 15 milijonov dinarjev, s katerimi nameravajo zgraditi v Belgradu nekaj šol.

Belgrad, 7. maja. m. V ministrstvu za poljedelstvo se bo 26. t. m. vsela konferenca za pospeševanje svinjereje, na katero bodo povabili poleg strokovnjakov tudi razne zadrage.

Belgrad, 7. maja. m. Včeraj je bila nogometna tekma med BASK-om in Jugoslavijo. BASK je igral izredno dobro in se je revanširal Jugoslaviji za zadnji poraz tako, da jo je premagal z 1:0 (0:0).

Belgrad, 7. maja. m. Včeraj so se na belgrajskem trgu pojavile prve jagode, po 8 Din kg. Na trgu pa je tudi mnogo mostarskih češenj, po ceni 6 Din za kg.

JRZ

Belgrad, 7. maja. m. V teku včerajšnjega dne je minister za telesno vzgojo dr. Rogić imel več političnih sestankov in med drugim tudi shod v Subotici. Minister je med drugim izjavil tudi tole: »Mi vsi smo za enotno nedeljivo Jugoslavijo. To pravim kot Hrvat, ki sem rojen v najbolj hrvatskem kraju. Nihče pri nas noče cepčenja, ker bi to pomenilo prav enako propast za Srbe, kakor za Hrvate. Oboji so se prepirali, da morajo svojo bodočnost povezovati drugo na drugo. Ponavljam: enotnost in nedeljivost Jugoslavije so postulat, ki so izven vsake dnevne debate. Debatirali pa bomo o notranji ureditvi države. O našem notranjem političnem stanju se da govoriti mnogokaj, vendar prvo in zadnje je, treba se je lotiti dela in ustvarjati.«

Ministra Cvetković in dr. Kožul pa sta imela včeraj velik shod v vasi Lipe pri Smederevu. V vrbski banovini, kjer je že izpeljana podrobna organizacija JRZ, se bo 18. t. m. vsela banovinska konferenca JRZ, na kateri bodo izvolili strankin banovinski odbor.

Konec maja se bo pa v Belgradu vršil državni kongres JRZ.

G. rektor akademikom

Sedaj, ko so se na univerzo vrnile — prepričan sem, da trajno — normalne razmere ter ste se vsi zopet s prejšnjo vno posvetili znanstvenemu delu, je moja iskrena želja nasloviti na Vas nekaj besed.

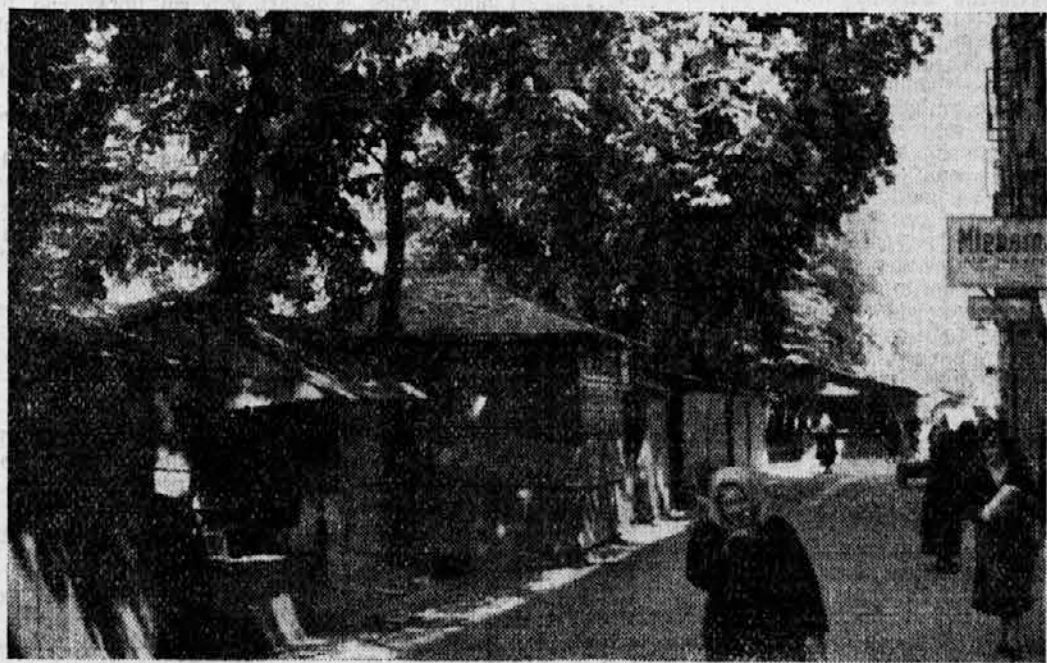
Potek dogodkov zadnjega časa Vas je brezdvomno poučil, da se s sredstvi, kakršna so se uporabljala, ne dajo doseči nikakršni uspehi, pa naj so Vaše težnje po izboljšanju tega ali onega še tako opravilne. Uporaba takih sredstev ne koristi nikomur, škoduje pa izključno le Vam samim, ki Vam gre s tem mnogo dragocenejša časa v izgubo. In poleg tega se vmešajo v stvari, gotovo proti Vaši volji in proti Vašim intencijam, kvarni politični vplivi, za katere ne sme biti prav nobene mesta na univerzi, ki mora služiti samo znanosti in ostati slej ko prej izven območja izpreminjave dnevne politike.

Slišim, da se sedaj sestavljajo med Vami komisije, ki naj na soliden način pripomorejo k rešitvi vseh perečih vprašanj, katera Vas danes teže. Odobravam v polni meri tak način Vašega postopka, ki elini omogoča prijateljsko sodelovanje med Vami in univerzitetnimi oblastmi in ki edini more pripeljati do resničnih uspehov. Na tak način boste pa tudi sami najučinkoviteje zavrnili očitke, da ima ali je imela Vaša akcija politično ozadje in tendence.

Za tako serozno in smotreno delo Vas zagotavljam svoje najzdatnejše pomoči in ne dvomim, da boste prav tako našli največjo podporo pri vseh drugih univerzitetnih, pa tudi pri vseh izven univerzitetnih faktorjih!

Rektor: Samec, s. r.

Nesodobnosti Ljubljane

Šolski drevored...

Tako mora vsa javnost z veseljem pozdraviti vest, da so se našli ljudje vseh mogočih sloi, ki hočejo skupno rešiti to vprašanje.

Eskimu niso všeč Evropci

Knud je pred nekaj leti živel med najsevernejšimi prebivalci na zemlji, med Eskimi. Leto dni je prebil tam, lovil severne medvede, mrože, morske pse in drugo divjačino, nazadnje pa mu je takšno življenje le začelo presaditi in si je začel, da bi spet videl svoj evropski dom. Zbudilo se mu je, naravnost povedano, domotožje. Ko se je že začel pripravljati za odhod, ga je njegov dobri prijatelj 25 letni Eskimo Osarkrak prosil, naj ga vzame s seboj v Evropo, češ, »jaz sem ti razkazal svojo domovino, ti pa mi tudi svojo«. Knud je bil s tem predlogom zadovoljen in ga je vzel s seboj, kajti po eskimovskem naziranjem naj bi bilo to popolnoma razumljivo, in tudi ne bi pomenilo bogve kakšne velike usluge. Skušal je sicer mlademu Eskimovcu razložiti vse tajne evropske

bleščečih svetilkah mesa od morskih psov. Knud je razlagal Eskimu, da je to loveški hotel, v katerem bivajo sami lovci — seveda je Osarkrak mislil, da so to taki lovci kot v njegovi domovini — in ki tudi radi odstopijo od svojih jed kak prigrizek. Kakor bi nekaj iskal je Eskimovec dirjal po sobi sem ter tja in prav pridno opazoval vse kar mu je padlo v njegove radovedne oči. Knud pa je nekaj telefoniral. Telefon je bil za Osarkraka evropski čarobni boben. Zato se mu tudi ni nič kaj čudilo.

Čudodelni gumb

Toda pri svojem budnem opazovanju vsega, kar je bilo v sobi, je naletel tudi na gumb ob

Sovjetski letalec Babuškin med Eskimci.

družbe, pojem mesta in meščanstva, pojem dežele z obdelanimi polji in vse polno drugih posebnosti, ki jih v deželi večnega snega ni. Toda Osarkrak si je vse to predstavljal čisto po svoje.

Prvič na evropskih tleh

Šla sta na pot proti Evropi. Eskimo ni imel niti pojma o tem, da taka vožnja stane precej denarja, saj tam denarja ne poznajo. Niti ni v teh ledenih deželah nikake trgovine, temveč skrbi vsak le zase, in, kdor enkrat odpove v svojem lovskem ali ribiškem poklicu, je izgubljen.

Ko je Osarkrak izstopil z velikega parnika, je bil nemalo presenečen, da, razočaran. Ljudje so tekali neoboroženi sem ter tja kot jate divjih rac, vsaj tako se je njemu zdelo. Bil je hrup in trušč, kakor bi se odrgala ledena gora, ki je po dolgih letih prilezla do atrne morske obale, in se zrušila v penete valove grönlandskega morja. Ljudje, ki jih je videl tu, niso hoteli, ampak kar tekmovali kakor takrat, kadar je na Grönlandu morje naplavilo kito, ali kakor da bi se hoteli rešiti pred silnim snežnim viharjem.

Ubita samozavest

Sredi vsega tega je stal Osarkrak, doma močen in samozavesten lovec, ki so ga ženske oboževale in častile, sedaj pa tu le kot mali, drobnooki Eskimo, ki so mu modročni lasje padali preko ramen, oblečen v hlače iz medvedje kože in jopič, ki ga je stkal morski pes. Ni imel pri sebi nikakega orožja, niti kopja, da bi se branil, če bi ga kdo le ulegel napasti. Nakratko je dejal svojem prijatelju Knudu: »Ne preostane nam drugega, kakor da bežimo!« Ni še dobro izgovoril teh besedi, že se je zagnal, da bi zbežal v ono stran, ki se mu je zdela najbolj varna. Knud ga je komaj še zagrabil in ga s silo pridržal. Vedel je, da ga ne bo drugače mogel pomiriti, kakor da ga pelje kam v samotni kraj, kjer bosta sama in mu razložil še podrobneje vse te »evropske prikazni«.

Tolažba na samem

Odsila sta v nek hotel in se zaprla v sobo. Tu, je smatral Knud, bo že pripravno mesto za tak razgovor. Nikogar ni bilo v bližini, ne matere, ki bi dojila svojega otroka, nihče tudi ni pekel na

steni, ki se mu je zdel, da je iz mroževe kosti. Vprašal je svojega prijatelja, čemu služi ta čudovito lepi gumb. Knud pa mu je razložil takole: »Če pritisneš enkrat na ta gumb, vstopi v hipu moški in vpraša če želiš mesa. Če pa pritisneš dvakrat, pride ženska in vpraša po tvojih željah.«

Eskimo se je zasmel na ves glas: »Čudovita dežela, dežela teh belih ljudi! Če človek pritisne enkrat na gumb, vstopi moški, če pa dvakrat, pride ženska. Daj, prijatelj, pritisni dvakrat!« Knud ga je ubogal. Sobarica se je že pojavila pri vratih in vstopila. Vprašala je, kaj želi in je nato zopet izginila. — Eskimo se je znova udaril po kolenih in se zarežal, tako se mu je vse to neumno zdelo. Dejal je: »Sedaj mi pa pusti, da bom jaz pritisnil ta gumb. Toda ti moraš za ta čas iz sobe!« — Knud je res odšel in je pred vrati slišal kako je divjak dvakrat pozvonil. Deklica se je vrnila in vstopila v sobo. Tedaj pa je Knud zaslišal silni ženski krik, in ravno pravčasno je še prišel, da je rešil sobarico iz okrutnih, močnih pesti divjaka.

Čemu neki sablja?

V tem je že vstopil nek častnik, ki ga je poklical preje Knud po telefonu. Imel je na sebi divno uniformo, ob boku pa mu je visela svetla sablja. To je bilo prvo orožje, ki ga je Osarkrak videl na tem, njemu prej neznanem delu sveta. Zato ga je ta sablja še bolj zanimala. Prepričan je bil, da rabijo Evropci to orožje le za to, da pobijajo z njim govedo, ovce in prešiče. Ni pa se malo začudil, ko mu je Knud razložil, da je to orožje namenjeno samo za ljudi. Napetost, s katero je mladi Eskimo poslušal svojega prijatelja, je dosegla višek. Vprašal je častnika: »Torej dobro, ali kako pobiješ človeka v borbi, iz oči v oči, ali takrat, kadar beži pred teboj?« Častnik mu je odgovoril, da še ni nikdar v svojem življenju ubil kakega človeka. Sedaj se je šele začudil Eskimo, češ kako je to mogoče. Čemu potem orožje, ki je namenjeno za klanje ljudi? To mu ni hotelo v glavo. Napravil je izraz največjega zaničevanja in prezirjanja. Ves čas, dokler je bil častnik v sobi, mu je kazal hrbet in ga ni več pogledal.

Polarna trma

Kakor vsi prebivalci iz najsevernejših pokrajin zemlje, tako je tudi Osarkrak prav kmalu obolel.

Dobil je vnetje pljuč, potil se je, divjal in kričal je na vso moč, naj mu snežni vihar iz njegove domovine prinese hladila in zopet življenja. Mislil je, da more edino na ta način ozdraviti. Zaril se je pod posteljo in ga ni bilo mogoče potolažiti. Hotel je na vsak način umreti in je prosil Knuda, naj mu pomaga s tega sveta. Zapazil je namreč na steni pistolo, ki bi ga takoj lahko rešila vsega njegovega gorja. Toda Knud ni hotel in ni mogel uslišati te njegove prošnje, da bi ga streljal. Osarkrak ga je prosil, naj mu da vsaj nož, ki je ležal na pisalni mizi, češ da si ga bo samo malo bolj natančno ogledal. Tudi ta njegova zvijača ni pomagala. Ko je videl, da je vse njegovo prizadevanje zaman, je Knuda hladno in užaljeno dejal: V moji domovini sem ti pomagal vsepovsod in sem s teboj ravnal, kot se spodobi za moža, ti pa mi sedaj nočeš izkazati niti te male usluge, da mi pomagaš umreti.« — Po teh besedah se je znova obrnil k zidu in ni spregovoril s Knudom več kot teden dni niti besedice. Tudi ga ni ničesar več prosil. Končno pa se je le pozdravil in je opustil tudi svojo polarno trmo. Zahotelo se mu je zopet življenja, navdalo ga pa je domotožje. Dežela Evropecev je velika in bogata. Toda to ni dežela za Eskimovca, ki mu je domovina v večnem snegu, kjer je življenje bolj naravno in njemu bolj razumljivo. Osarkrak nas je iz dna svoje eskimovske duše obsodil.

Kdo je kriv?

Mister Keel, solidni angleški trgovec v Parizu, je naredil z ženo in hčerko nedeljski izlet ter zvečer vstopil v Compiègneu v pariški vlak. Voz je bil natlačeno poln. Anglež je rekel sprevedniku, da je plačal tri listke in zahteva tri sedeže. Vlak je med tem odšel. Anglež je zahteval, da bi ga ustavili in mu vrnil denar. Sprevednik seveda ni mogel pomagati. Mister Keel je potegnil zasilno zavoro in ustavil vlak 200 m daleč od kolodvora. Najel je avtomobil in se z družino vrnil v Pariz. A poprej je bil stavljen zapisnik, ki je zdaj povzročil kazensko razpravo v Parizu. — Morebiti ste imeli prav, — je rekel sodnik obtožencu, — če ste smatrali, da ne sme vlak zapustiti postaje, dokler ne dobijo vsi potniki plačanih sedežev. A uporabili ste napačno obliko protesta, ker je namenjena zasilna zavora le za izredne slučaje, kakor ogenj, nenadna bolezen potnika in podobno. Anglež je moral plačati 25 frankov globe, 100 frankov železniške odškodnine in posebej 50 lepakov s popisom svoje zgodbe, ki bodo razobešeni v vlakih v svarilo morebitnim ponemovalcem.

Od kod prezgodnje sivenje las

Slovihi njujorški nevrolog Sigfrid Otto de Dorito trdi, da današnje ženske osive prei, kakor nekdanje. Po njegovih računih so babice in matere sodobnih žensk osivele deset ozi. pet let pozneje

Eno ljubiš, drugo poročiš...

Mi smo močni in mogočni, toda mi ne ravnamo pravilno. Čemu mu skušamo vsiliti svoje prepričanje in svoje zakone, če jih sami ne spoštujemo? Tudi naše družabno življenje je neurejeno. Napačno je naše pojmovanje zakona. To je oziroma ta mladi Eskimovec, ko je ob svojem slovesu iz Evrope nekomu napisal v spominsko knjigo: »Zdi se mi, da pri vas v Evropi moški eno žensko ljubi, drugo pa vzame v zakon in je pri vsem tem še srečen! Osarkrak.« Kaj porečejo ženske na to?!

Posebna navada, ki je pri nas ni, je pa tale: Kadar moškemu pade kaj iz rok, in je v bližini kje kaka ženska, se pri Eskimih samo po sebi razume, da mora ženska pobrati, kar je padlo na tla. Moški v takem slučaju ukazuje s samim pogledom.

Osarkrak je končno le odpotoval domov. Danes je zopet lovec na zaledenelih eskimovskih planjavah in gričih ali lovi ribe ob mrzli obali. Morda prav sedaj sedi na svoji spalni klopi v zakajeni koči in pripoveduje o mogočnih belokožih in njihovih sleparijah. Ali pa ga je zagnalo morje in njegove evropske pravljice žive ob domačem ognjišču.

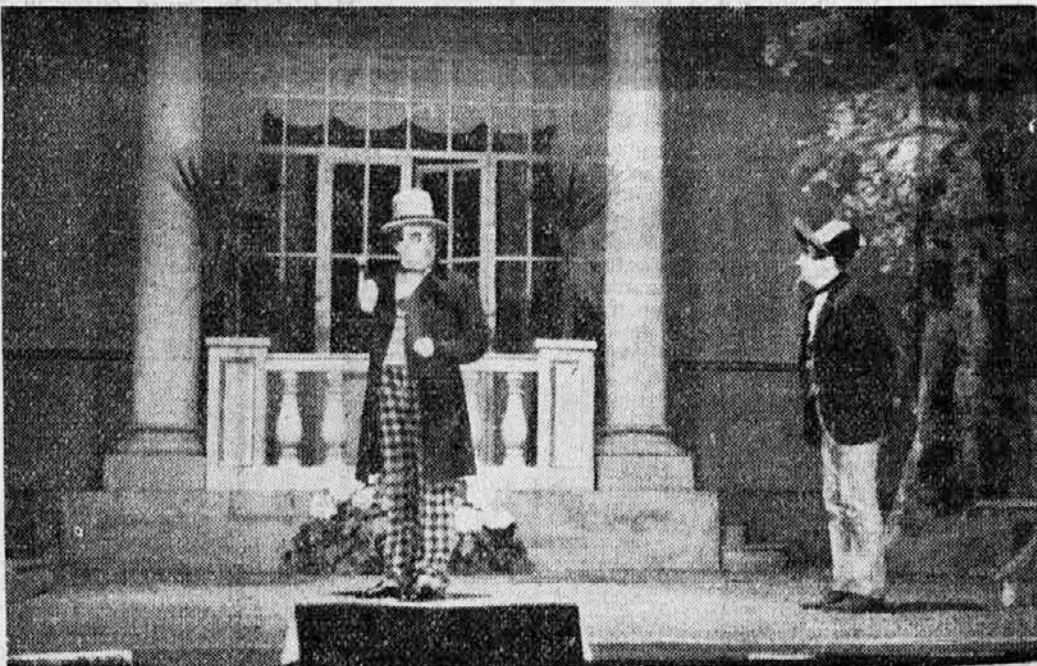
kakor njihove vnukinje ali hčere, ki začenjajo povprečno sivele že z 32. letom.

Vzrok temu nezdravemu pojavu išče zdravnik v deistvu, da je tempo sodobnega življenja mnogo hitrejši od nekdanjega in da je združen z večjimi skrbmi, zlasti s hujšim gospodarskim položajem, po drugi strani pa vpliva na šibkejšo rast las in na njihovo propadanje pogosto strizenje. Ker imajo ženske sivenje las za znamenje starosti in venočne lepote, skušajo v Ameriki zadnji čas le pred sodke odpraviti in uveljaviti sivo pričesko. Pravijo, da se veliko število žensk, ki so si prej lase barvale, danes ponosa s svojimi sivimi lasmi, ki jim hočejo pridobiti obzirnost in spoštovanje v širši moderni družbi. Isli zdravnik ludi trdi, da barvanje las ne vpliva kvarno samo na njihovo rast, marveč tudi na celotni telesni ustroj ženske.

Carinski roentgen

Nizozemski cariniki ne morejo prehaliti Roentgenovih žarkov, ki so od lani postali njih zanesljivi zavezniki pri pobijanju tihotapstva. Dosedanje zamudno slačenje dvomljivih tujcev v posebnih kabinah je odpadlo, ker korakajo vsi potniki skozi X-zarke in se vidi na ekranu med sliko okostja sleherni senca skritih, zašitih, pogoltnjenih itd. draguljev. Samo Roentgenovi žarki so zadnjič ugotovili 10 zlatih ur, več prstanov, igel in zapestnic v sadreni obvezi potnika z dozdevno zlomljeno nogo in berglami.

Iz našega gledališča

Prizor iz uspele komedije: »Gozd«.

Foto Ivan Bonač.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

10

Namignili smo drug drugemu. Tunis je mirna pokrajina, v kateri vlada najlepši red. Toda iz Tunisa odhajajo ladje, ki prevažajo čete v Sirijo, kjer besni vojna...

Narednik je začel brati imena. Gilbert Clair je bil tretji po vrstnem redu v tem seznamu.

Tako se je rodila glasovita dvaindevedeseta kompanija prvega polka tujske legije. Kompanija, ki ta čas ni dosti obetala, no, pa namenjeno ji je bilo, da bo postala najslavnejša v vsem polku, ki se je proslavil toliko, da niti ni vseh svojih slavnih del pomnil.

Tako sem izvedel, da bom odpotoval v Sirijo.

Četrto poglavje.

Ta nova kompanija, kateri od sedaj pripadam, je 29. kompanija I. polka tujske legije. Zato zasluži, da ji posvetim nekaj besedi.

Sprva je ta kompanija bila čudna zmes brez vsake zveze in sorodnosti. Človek, ki jo

je gledal, se ni mogel niti malo zanjo navdušiti. Z začudenjem se je vprašal: odkod se je natepla ta tolpa. Tu so zares bili ljudje z vseh strani sveta. Med njimi je bilo polno razvalin in invalidov življenja. Skratka, pisana družba. Bil sem prepričan, da niti eden častnik ni upal, da bo iz teh ljudi kaj dobrega. Zdi se, kakor da je rojstvu te kompanije botroval en sam zasmeh.

Prvi polk, kateremu je bila dodeljena 29. kompanija, je prišel med svetovno vojno na slaven glas. Leta 1914 so 400 vojakov iz tega polka prestavili v Francijo in jih poslali na severno fronto proti Nemcem. V prvi bitki so ti ljudje napadali golih prsi in rok strojnice, prodirali skozi strelske jarke, okrašene z bodečo žico. Polk je bil pri tem docela iztrebljen. Izpopolnili so ga nanovo in boril se je vso svetovno vojno v strelskih jarkih in v prvih četah, čeprav je bilo v njem kaj malo Francozov. Večkrat so ga sovražne krogle čisto zdeseterile.

V tej četi je bilo ob mojem času največ Francozov, Nemcev, Rusov in ostalih narodnosti. Jaz sem bil edini Amerikanec. Bili so tudi Poljaki, Italijani, Madžari, Grki, Arabci, Španci. Bil je tudi en črnc, a ni bil iz Amerike. Ime mu je bilo Amadu, po rodu je bil iz Sierra Leone, angleške kolonije na zapadni obali Afrike.

Bil je majhne postave. Angleško je govoril dobro, kakor kak lord. Občestvo jezikov je bilo prve dni edina vez, naravna vez med

poedinimi vojaki v tej čudni in neuglajeni družbi. Tako je tudi mali Amadu postal moj najboljši prijatelj. A on je pozneje padel, čeprav je preživel toliko bojev, v katerih je bil pogosto čisto blizu smrti. Pravijo, da ga je v Marseilleu nekdo zaklal zaradi neke ženske.

Med stodvajsetimi vojaki nas je bilo v četi trideset novincev. Devedesetorica ostalih so bili stari vojaki, vsak je imel na rokavu našive. Čim bolj se je bližal čas za njihovo odpustitev iz legije in odhoda v domovino, tembolj brezbržni so postajali. Nekateri so vprav prišli iz zapora. Vsi so imeli uslužbenske vojaške liste čisto pisane: same kazni zaradi nepokorščine, zaradi nezakonitih izostankov in odsotnosti, pijanstva, preprirov, prodaje službenih predmetov in orodja. No, niti eden pa ni bil kaznovan zaradi prevare. Bili so pijanci in razgrajči, zato se ni treba čuditi, če v začetku niso bili nežni do tridesetorice rekrutov, ki so prišli v njihovo družbo. No, v ognju so pokazali, da so dobri tovariši in da vprav vražje hrabri. Neki plavalci Poljak z imenom Silvester Budney, mi je postal najdražji tovariš, copain, kakor so takemu prijatelju dejali v legiji.

Kompaniji legije ponavadi zapoveduje kapitan. Toda v zadnjih bojih v Maroku in Siriji je padlo toliko oficirjev, da je nam zapovedoval poročnik. To je bil Francoz, zelo mršav in upadlih ramen, a imenoval se je Vernon. Za vojne se je nadvse odlikoval in so ga nagradili s Častno legijo in z vojnim križem.

Bil je neusmiljen, toda — kakor so to vsi častniki v legiji — pravičen. Neutrudljivo se je brigal za svoje vojake, a bil je vrh tega hraber, kakor more biti človek samo v legiji. Na svoj oddelek je imel velik vpliv, čeprav so bili njegovi vojaki zelo divji. Govoril je zelo dobro angleško. Ker je imel navado, da se je pogovarjal z vsakim izmed nas, se je zgodilo v mojem materinem jeziku. Padel je v Suejdi. Vsakdo od nas bi z njim šel tudi v pekel, samo če bi zahteval.

Organizacija kompanije je naglo napredovala, čeprav je bilo treba izvršiti veliko dela. Opravili so nas docela znova od pet do glave. Veselili smo se kakor otroci, ko smo korakali domov, natovorjeni z novo obleko — kakor otroci, ki so veseli božičnih darov. A na koncu koncev je bil spet splošni pregled in obvestilo, da bomo drugo jutro odšli.

Ker ni bilo zadosti prostora, smo spali kar v konjušnjah. Drugo jutro smo pa v vsej naglici pripravili svojo prtljago. Naglo smo spili kavo in se razporedili po dvorišču, da bi dobili plačo in živež. Za tem se je moral vršiti pregled. Kompanijo so razdelili na oddelke, nato pa so nas vse poklicali, po imenih, pa hajdi na kolodvor. Na čelu je korakala godba s piščalmi, bobni in trobentami, a zadaj je šla častna straža. Godba je igrala svoje najboljše komade, vesele in polne ritma, rešilne napeve, kakor je to običaj v legiji. Okna so se odpirala, roke so nam mahale v pozdrav, prevzemal nas je nekaj zanos.